

BEATA KRAKOWIAK

*Muzea jako przedmiot zainteresowania turystyki kulturowej
na przykładzie województwa łódzkiego*

Museums as an object of cultural tourism interest. Example of Łódzkie voivodeship

Słowa kluczowe: muzea, dziedzictwo kulturowe, walory turystyczne, turystyka kulturowa

Keywords: museums, cultural heritage, tourists assets, cultural tourism

WPROWADZENIE

Turystyka kulturowa to zespół zachowań turystów związanych z ich autentycznym zainteresowaniem dziedzictwem kulturowym oraz ich uczestnictwem w szeroko rozumianym współczesnym życiu kulturalnym (Kowalczyk 2008). Jednym z elementów dziedzictwa kulturowego stanowiącym przedmiot zainteresowania turysty są m.in. muzea, którym poświęcony jest niniejszy artykuł. Aby udowodnić znaczenie tej grupy obiektów, zdecydowano się na prezentację placówek w odniesieniu do konkretnego obszaru wybrano województwo łódzkie z racji miejsca zamieszkania autorki.

Spośród około 60 obiektów muzealnych znajdujących się w Łodzi i regionie do opracowania wybrano 43 placówki (Tab. 1, 2, Ryc. 1). Lista ta nie obejmuje izb muzealnych (np. Izba Muzealna w Poddębicach), muzeów będących częścią innych instytucji (np. Muzeum Przyrodnicze Uniwersytetu Łódzkiego) oraz takich, które nie mają stałych godzin otwarcia (np. Muzeum Dziejów Zgromadzenia Księży Orionistów w Zduńskiej Woli). Wybrane obiekty reprezentują prawie wszystkie powiaty, w niektórych wypadkach wymienioną jednostkę

Tab. 1. Placówki muzealne województwa łódzkiego. Stan z 2007 roku
Museums in the Łódzkie voivodeship. State from 2007

Miejscowość	Nazwa muzeum	Powiat	Rok powstania muzeum	Kategoria obiektu/ Pierwotne przeznaczenie	Czas powstania obiektu
Bełchatów	Muzeum Regionalne	bełchatowski	1994	dwór	XVIII w.
Bronów	Muzeum Oświatowe im. M. Konopnickiej	poddębicki	1994	dwór	XX w.
Brzeziny	Muzeum Regionalne	brzeziński	1972	pałac	XX w.
Głowno	Muzeum Regionalne	zgierski	1989	pałac	XX w.
Krośnice	Muzeum im. D. Borkowskiego	kutnowski	1978	zajazd	XIX w.
Kutno	Muzeum Regionalne	kutnowski	1981	ratusz	XIX w.
Kutno	Muzeum Bitwy nad Bzurą	kutnowski	1969	kaplica	XIX w.
Lipce Reymontowskie	Muzeum Mazowska Zachodniego	skiermiewicki	1983	zagrody wiejskie	XIX w.
Łęczyca	Muzeum w Łęczycy	łęczycki	1948	zamek	XIV w.
Łowicz	Muzeum w Łowiczu*	łowicki	1948	klasztor	XVII w.
Maurzyce	Skansen w Maurzycach	łowicki	I. 80. XX w.	zagrody wiejskie	XIX w.
Nieborów	Muzeum w Nieborowie i Arkadii	łowicki	1945	pałac	XVII-XIX w.
Opoczno	Muzeum Regionalne	opoczyński	1976	zamek	XIV w.
Oporów	Muzeum Zamek w Oporowie*	kutnowski	1949	zamek	XV w.
Ożarów	Muzeum Wnętrz Dworskich	wieluński	1981	dwór	XVIII w.
Pabianice	Muzeum Miasta	pabianicki	1907	dwór	XVI w.
Piotrków Tryb.	Muzeum w Piotrkowie Tryb.	piotrkowski	1910	zamek	XVI w.
Przedbórz	Muzeum Ludowe Ziemi Przedborskiej	radomszczański	1986	karczma	XVII w.

c.d. Tab. 1.

Radomsko	Muzeum Regionalne	radomszczański	1970	ratusz	XIX w.
Rawa Mazowiecka	Muzeum Ziemi Rawskiej	rawski	1965	willa	XX w.
Sieradz	Muzeum Okręgowe	sieradzki	1937	kamienica	XV w.
Sieradz	Sieradzki Park Etnograficzny	sieradzki	I. 80. XX w.	zagrody wiejskie	XIX, XX w.
Stomów	Muzeum Ludowe rodziny Brzozowskich	łowicki	1972	współczesne pawilony	XX w.
Tomaszów Mazowiecki	Muzeum w Tomaszowie Mazowieckim	tomaszowski	1927	pałac	XIX w.
Tomaszów Mazowiecki	Skansen rzeki Pilicy	tomaszowski	1999	młyn	
Tubądzin	Muzeum Wnętrz Dworskich	sieradzki	1984	dwór	XVIII w.
Warta	Muzeum Warty	sieradzki	1989	spichlerz	XVIII w.
Wieluń	Muzeum Ziemi Wieluńskiej*	wieluński	1964	klasztor	XVII w.
Zduńska Wola	Muzeum Historii Miasta	zduńskowolski	1994	pałacyk	XX w.
Zduńska Wola	Muzeum – Dom urodzin św. Maksymiliana Kolbego	zduńskowolski	1994	dom tkaczy	XX w.
Zgierz	Muzeum Miasta Zgierza	zgierski	1979	dom tkaczy	XIX w.

* Muzeum wpisane do Państwowego Rejestru Muzeów.

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 2. Placówki muzealne Łodzi. Stan z 2007 roku
Museums in the Łódź city. State on 2007 year

Nazwa muzeum	Rok powstania	Rodzaj muzeum	Kategoria obiektu/Pierwotne przeznaczenie	Okres powstania
Archeologiczno-Etnograficzne*	1956	archeolog.-etnograf.	szkoła	XIX w.
Muzeum Fabryki	2007	techniki	fabryka I. Poznańskiego	XIX w.
Muzeum Farmacji	2008	techniki	kamienica	XX w.
Muzeum Historii Miasta	1975	historyczne	Pałac I. Poznańskiego	XIX/XX w.
Muzeum Kinematografii	1976	specjalistyczne	pałac K. Scheiblera	XIX w.
Muzeum Książki Artystycznej	l. 90. XX w.	specjalistyczne	pałac H. Grohmana	XIX w.
Muzeum w Pałacu Herbsta	1990	artystyczne	Pałac E. Herbsta	XIX w.
Muzeum Martyrologii na Radogoszczu	1976	martyrologii	fabryka S. Abbego	XIX w.
Muzeum Sportu i Turystyki	1981	specjalistyczne	hala sportowa	XX w.
Muzeum Sztuki*	1930	artystyczne	Pałac M. Poznańskiego	XIX w.
Muzeum Tradycji Niepodległościowych	1958	historyczne	więzienie	XIX w.
Muzeum Włókiennictwa	1955	techniki	fabryka L. Geyera	XIX w.

* Muzeum wpisane do Państwowego Rejestru Muzeów.

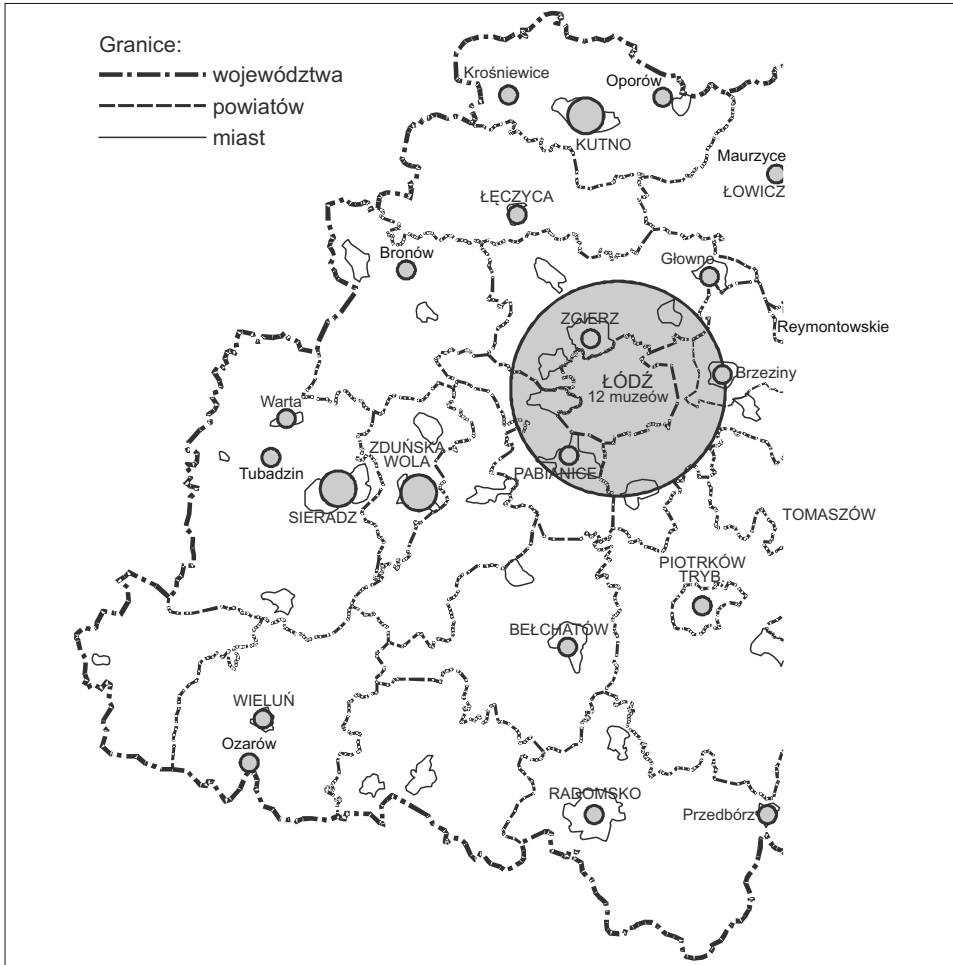
Źródło: opracowanie własne.

administracyjną reprezentuje więcej niż jeden obiekt. Prawidłowością na badanym obszarze jest to, że muzea występują przede wszystkim w miastach, głównie miastach powiatowych, podkreślając tym samym znaczenie kulturalne ośrodka administracyjnego w skali regionu. Na tle województwa zwraca uwagę jej stolica – Łódź, w której znajduje się około 28% wszystkich muzeów województwa.

CZYM PRZYCIĄGAJĄ MUZEA, CZYLI CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW

CHARAKTER ZBIORÓW

Muzea to placówki, których celem jest m.in. ochrona dóbr kultury, informowanie o wartościach gromadzonych zbiorów oraz umożliwianie z nimi kontaktu (Ustawa o muzeach, 1996). Z zaprezentowanej definicji wynika, że jedną

Ryc. 1. Placówki muzealne województwa łódzkiego
Museums in the Łódzkie voivodeship

z głównych funkcji, którą pełnią te placówki, jest przede wszystkim funkcja wystawiennicza. W zależności od zainteresowań potencjalnego odwiedzającego jego wizyta w obiekcie może wynikać z chęci zobaczenia wystawy stałej, wystawy czasowej, fragmentu ekspozycji lub pojedynczego eksponatu.

Biorąc pod uwagę rodzaj zbiorów, należy zauważyć, że muzea województwa łódzkiego pod tym względem charakteryzuje różnorodność (Tab. 3). Dominującą grupę placówek stanowią muzea wielodziałowe, posiadające w swoich zbiorach kilka działów, tj. archeologiczny, historyczny, etnograficzny itd. Sytuacja taka dotyczy przede wszystkim muzeów prezentujących region. Prawie bez wyjątku można przyjąć, że obiekty, które w swojej nazwie mają określenie

Tab. 3. Muzea w województwie łódzkim według rodzaju placówek muzealnych i liczby zwiedzających

Museums in the Łódzkie voivodeship according to the type of posts and the number of visitors

Muzea	Liczba obiektów		Liczba zwiedzających			
	ogółem	%	ogółem w tys.	%	młodzież szkolna	%
w Polsce	703	100,0	18 191,3	100,0	6058,3	33,3
w woj. łódzkim:	40	100,0	541,6	100,0	219,5	40,5
archeologiczne	1	2,5	18,3	3,4	9,4	51,3
artystyczne	5	12,5	139,3	25,7	49,7	35,7
biograficzne	1	2,5	3,8	0,7	1,4	36,8
etnograficzne	2	5,0	54,1	10,0	21,6	39,9
historyczne	7	17,5	109,9	20,2	39,2	35,6
martyrologiczne	1	2,5	34,2	6,3	5,8	17,0
przyrodnicze	1	2,5	5,2	1,0	3,4	65,4
regionalne	15	37,5	117,5	21,7	65,6	55,8
techniki	2	5,0	34,7	6,5	9,2	26,5
inne	5	12,5	24,6	4,5	14,2	57,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rocznika statystycznego województw (2007) i Rocznika statystycznego województwa łódzkiego (2007).

„Muzeum Regionalne”, to właśnie placówki wielodziałowe, prezentujące i popularyzujące wiedzę na temat np. ziemi sieradzkiej, księstwa łowickiego, ziemi opoczyńskiej czy ziemi rawskiej. Z kolei „muzea miasta”, drugie pod względem popularności występowania na badanym obszarze, to muzea historyczne ukazujące etapy rozwoju i stan obecny danego ośrodka.

Poza wymienionymi grupami obiektów w województwie łódzkim znajdują się również muzea artystyczne, eksponujące obrazy, rzeźby i inne dzieła sztuki (Muzeum Wnętrz Dworskich w Ożarowie), biograficzne, prezentujące sylwetki znanych postaci związanych z regionem (Muzeum – Dom urodzin św. Maksymiliana Kolbego) czy etnograficzne, umożliwiające kontakt z folklorem i sztuką ludową (Skansen w Marzycach).

Niewątpliwie największa różnorodność placówek muzealnych charakteryzuje Łódź (Tab. 2). Oprócz wymienionych znajdziemy tu przykłady muzeów martyrologii (Muzeum na Radogoszczu), specjalistycznych (Muzeum Kinematografii) czy techniki (Muzeum Włókiennictwa).

Poszczególne muzea różnią się sposobem eksponowania, wielkością ekspozycji i wielkością zbiorów. Ogółem w muzeach badanego województwa zgro-

madzonych jest około 700 tys. muzealiów, co oznacza, że na jeden obiekt przypada od kilku do kilkunastu tysięcy eksponatów o różnej wartości, niekiedy są to zbiory unikalne (Muzeum Sztuki w Łodzi – kolekcja sztuki współczesnej). W niektórych przypadkach o merytorycznym poziomie instytucji świadczy fakt, że dana placówka znajduje się pod opieką Muzeum Narodowego (Muzeum w Nieborowie i Arkadii – oddz. Muzeum Narodowego w Warszawie), wpisana została do Państwowego Rejestru Muzeów¹ (Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum Ziemi Wieluńskiej w Wieluniu) lub na przykład otrzymała Certyfikat POT za najlepszy produktu turystycznego roku (Skansen rzeki Pilicy w Tomaszowie Mazowieckim).

RODZAJ OBIEKTU

Siedzibą placówek muzealnych województwa łódzkiego są obiekty ważne z punktu widzenia historycznego i interesujące pod względem architektonicznym. Ponad 95% obiektów objętych jest ochroną konserwatorską ze względu na ich zabytkowy charakter. Obiekty te charakteryzuje duża różnorodność w zakresie pierwotnych funkcji. Wśród badanych obiektów dominują dawne założenia rezydencjalne i obronne. Należą do nich m.in. pałace. W przeszłości stanowiły one własność sławnych i bogatych rodów (Pałac w Nieborowie – Radziwiłłowie), rodzin mieszczańskich (pałac w Głownie) czy właścicieli łódzkich fabryk (Scheibler, Grohman). Nie mniej popularnymi obiektami wykorzystywanymi współcześnie przez muzea są dwory. Znajdują się one zarówno w granicach dzisiejszych miast (dwór biskupi w Pabianicach), jak i na terenie wsi (dwór w Tubądzinie); są murowane (dwór w Bronowie) lub zbudowane z drewna (dwór w Ożarowie). Niejednokrotnie w otoczeniu pałaców i dworów zachowały się zabytkowe parki dodające uroku całemu założeniu (park w Nieborowie, w Tubądzinie). Siedzibami muzeów są także dawne zamki. Na omawianym obszarze w zdecydowanej większości są to zamki królewskie (Łęczyca, Opoczno, Piotrków Trybunalski).

Na muzea zaadaptowano także budynki typowe dla miast – ratusze (Kutno, Radomsko), kamienice (Sieradz) i zespoły klasztorne (Wieluń) oraz obiekty związane z kulturą ludową – pojedyncze zagrody lub zespoły zagród wiejskich (Maurzyce, Sieradz). Nieliczną grupę stanowią inne z punktu widzenia funkcji obiekty (zabytki techniki, budynki użyteczności publicznej).

¹ Państwowy Rejestr Muzeów – prowadzony przez Ministra Kultury i Ochrony Dziedzictwa Narodowego w celu potwierdzenia wysokiego poziomu merytorycznej działalności i znaczenia zbiorów oraz w celu ewidencjonowania muzeów spełniających te warunki (Ustawa o muzeach).

Siedziby dzisiejszych muzeów powstały w różnym czasie – najstarsze w wieku XIV, najmłodsze pochodzą z XX wieku, i reprezentują różne style architektoniczne – od gotyckiego do architektury współczesnej. Zabytkowe siedziby muzealne przyciągają nazwiskiem dawnego właściciela (Pałac Izraela Poznańskiego – Muzeum Historii Miasta w Łodzi), mieszkańca (Maria Konopnicka – Muzeum w Bronowie) czy projektanta (Tylman z Gameren – Muzeum w Łowiczu).

Budynki muzealne zwracają na siebie uwagę nie tylko wyglądem zewnętrznym, ale i swoimi wnętrzami, wyposażeniem czy atmosferą. Średniowieczny zamek otoczony fosą w Oporowie wprowadza odwiedzających w czasy rycerstwa, drewniany dwór z alkierzami w Ożarowie przybliża okres staropolskiego ziemiaństwa, z kolei pobyt w fabryce Geyera w Łodzi odtwarza czasy „ziemi obiecanej”. W zabytkowe wnętrza wpisują się wystawy, dla których zamkowe komnaty, wielkie przestrzenie fabryczne czy wiejskie zagrody stanowią doskonałe tło i uwiarygodniają informacje opowiedane przez przewodnika czy zapisane pod eksponatami.

Doceniając wkład muzeów w ochronę dziedzictwa kulturowego, niektóre z placówek uhonorowano w specjalny sposób, np. Muzeum w Nieborowie za restaurację parku romantycznego w Arkadii otrzymało Europejską Nagrodę za Ochronę Zabytków, a Rezydencja Księży Młyn w Łodzi za odnowienie dawnego pałacu fabrykanta otrzymała dyplom Europa Nostra przyznawany za ratowanie dziedzictwa kulturowego (Sołtysiak, Wierzbicka 2003).

WYDARZENIA KULTURALNE

Muzea jako instytucje kultury są miejscem odbywania się wielu imprez kulturalnych. Jedne z nich mają znaczenie krajowe, inne regionalne, jeszcze inne kojarzyć należy tylko z określonym miejscem. Niektóre wpisane zostały na stałe w kalendarz wydarzeń muzealnych danej placówki, inne odbywają się jednorazowo. Organizowane przez muzea imprezy kulturalne to sposób na rozszerzenie oferty, przyciągnięcie nowych gości i zainteresowanie stałych mieszkańców.

Spośród wydarzeń popularnych w stolicy województwa łódzkiego warto wspomnieć na przykład o Międzynarodowym Triennale Tkaniny organizowanym przez Muzeum Włókiennictwa czy Festiwalu Muzyki Filmowej odbywającym się dzięki Muzeum Kinematografii. Poza Łodzią odwiedzający przyzwyczaili się także do cyklicznych koncertów muzyki dworskiej w Muzeum Wnętrz Dworskich w Tubądzinie i koncertów muzyki kameralnej w Muzeum Zamku w Oporowie. Z wydarzeń plenerowych warto wspomnieć o turniejach rycerskich odbywających się na dziedzińcu Muzeum w Łęczycy, imprezach

folklorystycznych w Skansenie w Marzycach czy inscenizacjach bitew w Skansenie Rzeki Pilicy w Tomaszowie Mazowieckim.

W ramach szeroko rozumianych wydarzeń kulturalnych każde z muzeów na większą lub mniejszą skalę zajmuje się także realizacją prelekcji, spotkań ze znanymi postaciami, organizacją lekcji muzealnych, festynów, pokazów czy warsztatów. Wymienione przykłady działalności wskazują na istotne znaczenie funkcji kulturalnej, którą realizują wyżej wymienione placówki.

Przedstawiony materiał potwierdza szczególne znaczenie placówek muzealnych, które poprzez swoje siedziby, zbiory i wydarzenia pozwalają na poznanie obszernego dorobku wielu pokoleń Polaków, rozszerzenie swojej wiedzy ogólnej i specjalistycznej, poznanie obecnego stanu wiedzy na określony temat, a także na obcowanie z szeroko rozumianym dziedzictwem kulturowym oraz uczestniczenie w życiu kulturalnym miejscowości czy regionu.

CZY MUZEA SĄ ATRAKCYJNE DLA ODWIEDZAJĄCYCH, CZYLI CHARAKTERYSTYKA RUCHU TURYSTYCZNEGO

Oprócz funkcji wystawienniczej i kulturalnej placówki muzealne pełnią również funkcję turystyczną. Wyrazem jej istnienia są odwiedzający, których liczba i cechy wskazują na stopień rozwoju i rangę tej funkcji. W artykule skoncentrowano się przede wszystkim na danych dotyczących wielkości ruchu, pozostałe elementy nie były przedmiotem szczegółowej analizy i przedstawiono je w postaci ogólnych prawidłowości.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2006 r. muzea województwa łódzkiego odwiedziło w sumie ponad 540 tys. gości. Stanowi to około 3% zwiedzających polskie muzea (ogółem 18,1 mln) i sytuuje województwo łódzkie na zaledwie dziesiątym miejscu w rankingu krajowym pod względem badanego zjawiska. Średnio na jedną placówkę muzealną w województwie przypada około 13 tys. odwiedzających. W rzeczywistości około 50% ruchu turystycznego (270 tys. odwiedzających) dotyczy muzeów łódzkich (Rocznik statystyczny województwa... 2007). Wśród najbardziej popularnych obiektów miasta znajdują się Muzeum Włókiennictwa, Muzeum Historii Miasta, Muzeum Tradycji Niepodległościowych (z oddziałem na Radogoszczu). W zależności od organizowanych wystaw i wydarzeń w ciągu roku każde z muzeów odwiedza około 30–45 tys. osób. Spośród placówek położonych poza stolicą województwa większą od średniej frekwencją charakteryzują się na przykład Muzeum w Nieborowie i Arkadii, Muzeum w Łowiczu, Muzeum w Łęczycy. W większości pozostałych muzeów wielkość ruchu turystycznego kształtuje się na poziomie kilku tysięcy odwiedzających w ciągu roku. Analiza danych

dotyczących wielkości ruchu według rodzaju zbiorów (Tab. 3) oraz zestawień statystycznych dla poszczególnych placówek potwierdza, że największą popularnością cieszą się muzea artystyczne, regionalne i historyczne (także dlatego, że tych placówek jest najwięcej).

Rozkład ruchu turystycznego w placówkach muzealnych województwa łódzkiego w poszczególnych miesiącach roku wskazuje na raczej sezonowy jego charakter. Okresami największej frekwencji są miesiące wiosenne (kwiecień–czerwiec) oraz jesienne (wrzesień–listopad), kiedy to w miesiącu muzea odwiedza nawet około 20% ogółu zwiedzających. Znaczący spadek ruchu ma miejsce w okresie wakacyjnym i zimowym (Bogusz 2003; Możdżeń 2004). Nierównomierny rozkład ruchu turystycznego w czasie zauważa się zarówno w muzeach w Łodzi, jak i innych miejscowościach regionu.

Sezonowość ruchu turystycznego ma związek z wiekiem odwiedzających i charakterem odwiedzin. Goście muzeów reprezentują dwie grupy odbiorców. Są nimi:

- turyści, czyli osoby pochodzące z innych miejscowości, z innego regionu, czasem innego kraju, które przybywają specjalnie do danego obiektu lub odwiedzają go przy okazji, głównie z chęci obejrzenia wystawy stałej, wystawy czasowej, poznania obiektu czy wzięcia udziału w wydarzeniu. Wśród odwiedzających są zarówno turyści indywidualni, jak i grupowi,

- mieszkańcy – osoby na stałe związane z daną miejscowością, uczestniczące przede wszystkim w wydarzeniach kulturalnych, wystawach czasowych, rzadziej w wystawach stałych. Podobnie jak we wcześniejszym przypadku mogą to być odwiedzający indywidualni i grupowi.

Najliczniejszą część gości muzealnych w województwie stanowi młodzież (ogółem dla województwa około 40%) przybywająca do muzeum zazwyczaj w zorganizowanej grupie (Tab. 3). Inicjatorem wizyty jest na ogół szkoła, która organizuje taką atrakcję w celach poznawczych (wycieczka krajoznawcza) lub edukacyjnych (lekcja muzealna). Wyjścia czy wyjazdy tego rodzaju odbywają się właśnie wiosną i wczesną jesienią, zazwyczaj w czasie zajęć. W zależności od motywu przybycia pochodzą oni z tej samej miejscowości lub odleglejszego obszaru.

Z kolei osoby dorosłe (odwiedzające muzea indywidualnie lub w grupach) pojawiają się w muzeach zazwyczaj w swoim czasie wolnym, czyli w weekendy lub w okresie wakacyjnym (podczas urlopu). W przypadku imprez kulturalnych pochodzą najczęściej z najbliższej okolicy (wyjątek wydarzenia krajowe czy międzynarodowe), w celach poznawczych przybywają z innych obszarów. Ze względu na miejsce pochodzenia odwiedzających muzea województwa łódz-

kiego mają na ogół zasięg regionalny, tylko nieliczne placówki charakteryzuje zasięg krajowy (przede wszystkim muzea łódzkie).

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Przedstawione w treści artykułu zagadnienia skłaniają do bardziej ogólnych wniosków:

1. Muzea województwa łódzkiego tworzą znaczący i wartościowy potencjał poznawczy, który z powodzeniem może być podstawą do rozwoju turystyki kulturowej w regionie.

2. Zlokalizowane na obszarze województwa muzea nie są w pełni wykorzystane przez ruch turystyczny (za mało odwiedzających, sezonowy charakter ruchu, zbyt jednorodna, mało zróżnicowana grupa odbiorców).

3. Wskazane są zintegrowane działania (wraz z innymi instytucjami) mające na celu poprawienie istniejącego stanu oraz przyciągnięcie nowych i innych odbiorców w celu lepszego wykorzystania istniejącego potencjału.

Podsumowaniem podjętego tematu jest zestawienie atutów, słabych stron, szans i zagrożeń dotyczących muzeów w aspekcie rozwoju turystyki kulturowej, które przedstawione zostały w formie analizy SWOT (Tab. 4).

LITERATURA

- Bogusz M., 2003: Funkcja turystyczna łódzkich muzeów na przykładzie Muzeum Historii Miasta, Muzeum Sztuki i Muzeum Kinematografii. Praca magisterska. Katedra Geografii Miast i Turyzmu UŁ, Łódź.
- Jędrzyśiak T., 2008: Turystyka kulturowa. Polskie Wyd. Ekonomiczne, Warszawa.
- Kowalczyk A. (red.), 2008: Turystyka kulturowa. Spojrzenie geograficzne. Wydział Geografii i Studiów Regionalnych UW, Warszawa.
- Możdżeń N., 2004: Placówki muzealne Łowicza i ich wykorzystanie przez ruch turystyczny. Praca magisterska. Katedra Geografii Miast i Turyzmu UŁ, Łódź.
- Rocznik statystyczny województw, 2007. GUS, Warszawa.
- Rocznik statystyczny województwa łódzkiego, 2007. Urząd Statystyczny w Łodzi, Łódź.
- Sołtysiak M., Wierzbicka K., 2003: Polska. Najciekawsze muzea. Sport i Turystyka. Muza SA, Warszawa.
- Ustawa o muzeach z dnia 21 listopada 1996 r. Dziennik Ustaw z dnia 20 stycznia 1997 r.

SUMMARY

The article presents the potential created by the museums located in Łódzkie voivodeship. The author tries to explain what attracts visitors to such posts, characterizes tourist expectations connected with the analyzed museums and estimates them.

Tab. 4. Analiza SWOT dla muzeów w województwie łódzkim w aspekcie rozwoju turystyki kulturowej
SWOT analysis for museums in the Łódzkie voivodeship with regard to the cultural tourism development

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - duża liczba placówek muzealnych różnicowanych pod względem zbiorów, - siedziby zlokalizowane w zabytkowych obiektach, - korzystne położenie – na ogół w miastach powiatowych, w centralnej części miejscowości, łatwy traffic, - różnorodna i różnorodna oferta kulturalna, - bogata i dostosowana do różnych odbiorców oferta edukacyjna, - dobrze przygotowany merytorycznie personel, - większości placówek posiada własne strony internetowe, - zachęcająca polityka cenowa – niskie ceny biletów, zniżki, bilety łączone, bilety rodzinne, bezpłatne wejścia 	<ul style="list-style-type: none"> - tradycyjne sposoby prezentacji zbiorów (gabloty + opis), - brak interaktywnych sposobów prezentacji, - mało oryginalne sposoby oprowadzania po obiektach, - słabe dostosowanie do indywidualnych potrzeb odwiedzających, - brak audioprzewodników i innych urządzeń ułatwiających zwiedzanie indywidualne, - słaba promocja muzeów w mediach (zwłaszcza muzea poza Łodzią), - za mało materiałów informacyjnych na odpowiednim poziomie, - brak bezpłatnych materiałów reklamowych, - słaba współpraca między placówkami muzealnymi, - mała liczba odwiedzających, małe zróżnicowanie odbiorców, - nierównomierny rozkład w czasie ruchu turystycznego, - mały zasięg oddziaływania przestrzennego placówek, - mało zróżnicowana oferta kupna pamiątek i tzw. gadżetów muzealnych, - brak infrastruktury towarzyszącej, np. miejsce na odpoczynek w muzeum, tzw. przestrzeni rekreacyjnych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - wzrost zainteresowania turystyką kulturową, - ochrona dziedzictwa kulturowego i większa świadomość jego znaczenia, - wzrost zainteresowania muzealnictwem na świecie, - świadomość ich edukacyjnego znaczenia, - starania Łodzi o miano Europejskiej Stolicy Kultury w 2016 r., - możliwość pozyskiwania środków unijnych na realizację własnych projektów, - udział w programach wspieranych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, - zainteresowanie sponsorów zewnętrznych (firm, osób prywatnych), - współpraca z miastami partnerskimi, - regionalne i ogólnopolskie wydarzenia muzealne, np. Noc Muzeów, - współpraca z innymi instytucjami kultury i szkolnictwa wyższego, - duży potencjał ludnościowy mogący stanowić potencjalnych odwiedzających, - poprawa ekonomicznej sytuacji mieszkańców województwa, - zmiana modelu spędzania czasu wolnego 	<ul style="list-style-type: none"> - zły sposób finansowania, - za mało środków finansowych na działalność muzealną, - ograniczone możliwości prowadzenia własnej działalności gospodarczej, - niskie wynagrodzenia pracowników, przez co brak motywacji do pracy, odpływ dobrze przygotowanych merytorycznie pracowników do innych instytucji, - duża konkurencja ze strony innych obiektów dziedzictwa kulturowego, - zbyt dużo konkurencyjnych imprez kulturalnych, - komercjalizacja muzeów i odejście od misji muzeum, - zapotrzebowanie na rozrywkę, - zapotrzebowanie na bardziej aktywne sposoby spędzania czasu wolnego

Źródło: opracowanie własne.